

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Wzajemne dostosowanie gospodarki o obiegu zamkniętym i biogospodarki na szczeblu unijnym i krajowym

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2025/109)

Sprawozdawca: **Cillian LOHAN**

Doradczynie i doradcy	Agnieszka SZNYK (z ramienia sprawozdawcy)
Decyzja Zgromadzenia Planarnego	18.1.2024
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	2.10.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	23.10.2024
Sesja plenarna nr	591
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	192/2/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Potrzebna jest spójność z Europejskim Zielonym Ładem, zobowiązaniami w zakresie zrównoważonego rozwoju, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz szerszymi celami w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej. Solidna biogospodarka uzupełni postępy poczynione w ramach gospodarki o obiegu zamkniętym i umożliwi konkurencyjny wzrost, który będzie uwzględniał ograniczenia planety i będzie spójny ze zrównoważonym rozwojem.

1.2. Szansę, by UE stała się światowym liderem, należy wykorzystać w oparciu o bardzo ambitną i spójną strategię dotyczącą biogospodarki. Należy zwiększyć liczbę dobrze płatnych, trwałych miejsc pracy, w tym w regionach wiejskich i oddalonych. Istniejącą technologię można wykorzystywać do wprowadzania na rynek pilnie potrzebnych produktów i usług wspierających innowacje, wspieranych przez silny i wzajemnie powiązany pakiet legislacyjny dotyczący obiegu zamkniętego.

1.3. UE potrzebuje jasnej definicji biogospodarki, aby wyraźnie podkreślić jej związek z gospodarką o obiegu zamkniętym oraz jej potencjał jako narzędzia służącego osiągnięciu zrównoważonego rozwoju.

2. Uwagi ogólne

2.1. Biogospodarkę należy rozwijać z myślą o strategicznej autonomii i z należyтым uwzględnieniem konkurencyjności, tak jak określił to wcześniej Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny⁽¹⁾. Konkurencyjność powinna zapewniać wspieranie przedsiębiorstw, badań naukowych i innowacji w celu utrzymania wysokich standardów UE. Nie należy wykorzystywać niższych standardów i ambicji obecnych poza UE do usprawiedliwiania równania w dół.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego – Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Zabezpieczenie naszej przyszłości – Cel klimatyczny na 2040 r. i droga ku neutralności klimatycznej do 2050 r. jako fundamenty zrównoważonego, sprawiedliwego i dostatniego społeczeństwa (COM(2024) 63 final) (Dz.U. C, C/2024/4667, 9.8.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/4667/oj>), Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Gotowi na 55«: osiągnięcie unijnego celu klimatycznego na 2030 r. w drodze do neutralności klimatycznej” [COM(2021) 550 final] (Dz.U. C 275 z 18.7.2022, s. 101).

2.2. Powodzenie inicjatyw w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym w przekształcaniu modeli biznesowych i przynoszeniu korzyści konsumentom należy wykorzystywać jako model czynienia postępów we włączaniu biogospodarki do głównego nurtu polityki. Należy wykorzystać zdobyte doświadczenia, a także położyć większy nacisk na społeczne aspekty nowego modelu gospodarczego.

2.3. Zasadnicze znaczenie będzie miało stworzenie wsparcia finansowego dla innowacyjnych liderów w sektorze przedsiębiorstw, aby zagwarantować, że wcześnie użytkownicy nie znajdą się w niekorzystnej sytuacji, zwłaszcza w kontekście zapewnienia konkurencyjności UE.

2.4. Aby osiągnąć wzajemne uczenie się i wymianę wiedzy, należy wykorzystać europejską platformę zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym (ECESP) wraz z jej silną siecią, a w jej grupą koordynacyjną. Centrum wiedzy ECESP można wykorzystywać do gromadzenia i udostępniania informacji oraz wiedzy fachowej na temat biogospodarki ⁽²⁾.

2.5. Czerpiąc z udanych prac unijnych ambasadorów młodzieży ds. biogospodarki, zalecamy utworzenie stałej, partycypacyjnej platformy lub sieci reprezentującej młodych ludzi w ramach biogospodarki, a także włączanie młodych ludzi, jako zainteresowane strony, w proces decyzyjny.

2.6. Biogospodarka powinna być spójna z zasadami obiegu zamkniętego, zwłaszcza z zasadą wykorzystania kaskadowego. Należy zachęcać do projektowania pod kątem obiegu zamkniętego w odniesieniu do produktów biogospodarki, a także do innowacji. Trzeba eliminować lub minimalizować odpady i odzyskiwać je, a nakłady energii powinny być oparte na obiegu zamkniętym, z myślą o wpisywaniu się w naturalne cykle.

2.7. Biogospodarka jest strategicznym wyborem wymagającym inwestycji, edukacji i przystosowania się. Silny instrument partnerskiego uczenia się powinien umożliwić podmiotom zaangażowanym w biogospodarkę uczenie się od siebie nawzajem i opracowanie iteracyjnego modelu uczenia się, który zapewni łatwy dostęp do finansowania i funduszy. Należy uwzględnić tego rodzaju edukację również w programach nauczania dla młodych ludzi w szkołach i w szkoleniach zawodowych.

2.8. W oparciu o wcześniejsze badania naukowe i inwestycje należy udostępnić specjalne finansowanie badań naukowych i innowacji, aby zmaksymalizować możliwości biogospodarki. Pomoże to w określeniu symbiozy przemysłowej i podkreśleniu możliwości korzyści społecznych przy jednoczesnym uwzględnieniu ograniczeń planety.

2.9. W niektórych działaniach związanych z użytkowaniem gruntów z uwzględnieniem materiałów biologicznych wykorzystuje się substancje zanieczyszczające i praktyki degradujące gleby, a także prowadzi działania, w wyniku których powstaje większa ilość odpadów. Te działania związane z użytkowaniem gruntów nie stają się automatycznie elementem biogospodarki w kontekście unijnej strategii dotyczącej biogospodarki.

2.10. Inicjatywę BIOEAST można wykorzystać jako model współpracy w tym sektorze. Europa Środkowa i Wschodnia, w tym wiele krajów kandydujących, odgrywa ważną rolę w wykorzystywaniu biomasy.

3. Spójność polityki, w tym cele zrównoważonego rozwoju

3.1. Istotne jest, aby inicjatywy w określonych dziedzinach polityki, takie jak unijna strategia dotycząca biogospodarki, były spójne z innymi politykami związanymi z Europejskim Zielonym Ładem, porozumieniem paryskim, gospodarką o obiegu zamkniętym i Agendą na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Inne istotne inicjatywy obejmują unijne ramy certyfikacji pochłaniania dwutlenku węgla, unijne rozporządzenie o odbudowie zasobów przyrodniczych oraz wstępne porozumienie w sprawie opakowań, opakowań z biopochodnych tworzyw sztucznych i dokumentacji związanej z żywnością. Wraz z planowanym aktem w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym i aktem w sprawie biotechnologii można by opracować plan działania w zakresie biogospodarki. Może to zagwarantować, że unijna biogospodarka aktywnie przyczyniłaby się do realizacji celów w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej.

⁽²⁾ <https://circulareconomy.europa.eu/platform/en>.

3.2. Ważne jest opracowanie uzgodnionej definicji wyjaśniającej, że biogospodarka jest narzędziem realizacji zrównoważonego rozwoju. W tym sensie definicja musi łączyć biogospodarkę z aspektami środowiskowymi, społecznymi i gospodarczymi jako wspólnymi i równorzędnymi priorytetami, zachowując jednocześnie spójność z definicjami stosowanymi przez grupę G-20⁽³⁾ i Organizację Narodów Zjednoczonych. Może to zapewnić spójne strategie we wszystkich państwach członkowskich i regionach.

3.3. Biogospodarkę należy postrzegać jako powiązaną z gospodarką o obiegu zamkniętym. Gospodarka o obiegu zamkniętym zapewnia podejście systemowe do zrównoważonego zarządzania przepływami materiałów. Podejście to opiera się na ekoprojekcie i sprzyja ponownemu użyciu i ponownemu obiegowi surowców. Biogospodarka skupia się na tych samych zasadach, ale ma zastosowanie do przepływów biologicznych.

3.4. Biogospodarka musi być spójna z Niebieskim Łądem. Mapowanie wykorzystania zasobów jest wymagane w przypadku obliczania objętości wody na produkt. Aby zapewnić spójność polityki, potrzebne są wyraźne powiązania z ekoprojektem i ze strategią w zakresie chemikaliów. Powiązania te odzwierciedlałyby zdrowie ekosystemów i ludzi.

3.5. Konkurencyjność należy rozpatrywać w kontekście wcześniej uzgodnionych stanowisk EKES-u, podkreślając, że nie powinna ona być pretekstem do równania w dół pod względem standardów ekologicznych i społecznych. Należy ją zawsze analizować w kontekście spójności z naszymi zobowiązaniami do realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Kwestia ta jest przedmiotem szczególnej uwagi w kontekście niedawnego sprawozdania Draghiego⁽⁴⁾.

4. Technologia i użytkowanie gruntów

4.1. Duże znaczenie dla biogospodarki ma aspekt zaawansowanej technologii. Obejmuje to postęp technologiczny i innowacje służące opracowaniu biokomponentów do produktów, by zastąpić obecne produkty bazujące na paliwach kopalnych lub w inny sposób niezrównoważone.

4.2. Choć narzędzia cyfrowe i technologiczne są siłą napędową efektywności biogospodarki, to nie powinny stać się celem samym w sobie. Celem jest bowiem przejście na gospodarkę opartą na biomase i skuteczne wykorzystanie naturalnych procesów biologicznych do poprawy zrównoważonego charakteru naszego modelu gospodarczego, w oparciu o zasady i podejścia związane z obiegiem zamkniętym.

4.3. Biogospodarka ma na celu sprawiedliwą transformację, z poszanowaniem tradycyjnych praktyk i rozwiązań opartych na zasobach przyrody. Jest to szczególnie ważne w sektorze rolno-spożywczym, w którym istnieje wiele przykładów małych i średnich gospodarstw rodzinnych stosujących tradycyjne praktyki regeneracyjne do produkcji wysokiej jakości żywności o wysokiej wartości, bez konieczności stosowania zaawansowanych technologii lub cyfryzacji. W dążeniu do większego wykorzystania zaawansowanych technologii nie należy zapominać o tym aspekcie. Należy wspierać rozwiązania oparte na zasobach przyrody w dziedzinie żywności i środowiska.

4.4. Rolnictwo miejskie, w połączeniu ze wspieraną technologicznie wymianą danych, może skrócić łańcuchy dostaw, a powiązanie z giełdami żywności o obiegu zamkniętym może rozwiązać problem marnotrawienia żywności, łącząc obieg zamknięty z biogospodarką. Możliwości te należy stworzyć we współpracy ze społecznościami miejskimi.

4.5. Można zwiększyć wykorzystanie naturalnych systemów do tworzenia pochłaniaczy dwutlenku węgla, a także zachęcać do ich wykorzystywania. Bioróżnorodne lasy zarządzane w ramach użytkowania ciągłego lasu (CCF), co jest typowe dla wielu państw członkowskich UE, przynosi liczne korzyści z punktu widzenia różnych aspektów zrównoważonego rozwoju. Wiele gospodarstw już jest zarządzanych w sposób wykorzystujący przyrodę do sekwestracji dwutlenku węgla, na przykład stosując praktyki regeneracyjne zwiększające składowanie dwutlenku węgla w glebie oraz tworząc i chroniąc siedliska żywopłotów jako granice pól. Praktyki te umożliwiają osiągnięcie celów w zakresie klimatu i zrównoważonego rozwoju. Należy je uznać i nagradzać w ramach strategii dotyczącej biogospodarki. Technologia mechanicznego usuwania dwutlenku węgla, choć technicznie wykonalna, jest nadal wątpliwa ze względu na jej komercyjną zasadność.

⁽³⁾ Zbiór zasad wysokiego szczebla grupy G-20 dotyczących biogospodarki <https://www.g20.org/en/news/g20-reaches-consensus-and-establishes-high-level-principles-on-bioeconomy>.

⁽⁴⁾ https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en?filename=The%20future%20of%20European%20competitiveness%20_%20A%20competitiveness%20strategy%20for%20Europe.pdf.

5. Aspekt społeczny

5.1. Jeżeli weźmie się pod uwagę osoby zaangażowane w przedsiębiorstwa powiązane z biogospodarką i korzyści, jakie gospodarka ta przynosi społecznościom, ma ona także dodatkowy wymiar społeczny.

5.2. Jeśli chodzi o strategię na rzecz obszarów wiejskich oraz rozwój i wspieranie obszarów wiejskich, przybrzeżnych i oddalonych, w ramach biogospodarki istnieją możliwości tworzenia dobrze płatnych i zrównoważonych miejsc pracy, a także powstania szans, szkoleń i korzyści społecznych, przy starannym rozwoju biogospodarki spójnej z obiegiem zamkniętym i zrównoważonym rozwojem.

5.3. Sprawozdanie ze strategicznego dialogu na temat rolnictwa ^(*5*) daje szansę na włączenie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym – za pośrednictwem biogospodarki – w proces tworzenia odpornego systemu żywnościowego w UE. Należy określić wsparcie i finansowanie wykraczające poza wspólną politykę rolną (WPR), aby zmaksymalizować możliwości i zapewnić kompleksowe wsparcie rolnikom pragnącym dokonać transformacji.

5.4. Strategia dotycząca biogospodarki jest szansą na stworzenie wizji obszarów wiejskich w Europie, przy uwzględnieniu dobrostanu osób mieszkających na tych terenach i nadaniu priorytetowego charakteru uzupełniającym zasadom obiegu zamkniętego, które promują krótsze łańcuchy dostaw, naprawę i ponowne wykorzystanie. W strategii tej należy nakreślić środki wspierające upodmiotowienie młodych ludzi, by mogli oni w sposób transformacyjny zmieniać rzeczywistość w ramach kształtowania przyszłości biogospodarki.

5.5. Szersze korzyści społeczne obejmują poprawę zdrowia i dobrostanu społeczności, związane z tym oszczędności budżetowe w zapewnianiu opieki zdrowotnej oraz rewitalizację obszarów wiejskich. Należy przeprowadzić badania mające na celu zapewnienie uczciwego i sprawiedliwego wdrażania praktyk w zakresie biogospodarki, jednocześnie podkreślając powstałe szanse i realistycznie postrzegając wyzwania.

Bruksela, dnia 23 października 2024 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE

^(*5*) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_pl.